УДК 657

Добровський В.М.,
к.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

УЗГОДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ І ПРАВИЛ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ (ТЦУ) В УКРАЇНІ З НАСТАНОВАМИ ОЕСР

В Україні продовжується процес узгодження принципів і правил трансфертного ціноутворення (ТЦУ) з Настановами ОЕСР, спрямований на покращення інвестиційного клімату в Україні відповідно до однойменного закону, який набрав чинності з 1 січня 2017 року.

Основними змінами стосовно ТЦУ є: підвищення вартісних критеріїв для визнання операцій контрольованими; розширення переліку нерезидентів, операції з якими будуть контролюватись; уточнення правил використання медіани діапазону цін (рентабельності); уточнення щодо змісту та застосування методів трансфертного ціноутворення тощо.

Зокрема, стосовно вартісних критеріїв, втричі збільшено обсяг річного доходу платника податків (з 50 млн грн к 2016 році до 150 млн грн) та вдвічі збільшено обсяг операцій платника з одним контрагентом (з 5 млн грн у 2016 році до 10 млн грн). Такі зміни можна вважати позитивними з огляду на те, що контролюючі органи можуть зосередитися лише на великих платниках податків на відміну від негативного досвіду 2015 року, коли вартісний критерій стосовно віднесення господарських операцій до контрольованих був знижений до 5 млн грн.

Розширення переліку нерезидентів, операції з якими будуть контролюватись відбулося за рахунок поширення контролю на операції з нерезидентами, які не сплачують податок на прибуток (корпоративний податок) та/або не є податковими резидентами країни, в якій вони зареєстровані як юридичні особи. Важливо, що для адміністрування цієї норми передбачено затвердження спеціального переліку організаційно-правових форм таких нерезидентів у розрізі держав (територій). Позитив цього критерію полягає в тому, що під його дію підпадають і нерезиденти – платники податку на прибуток, які зареєстровані в офшорах (навіть ті, які ще не включені в офіційний реєстр КМУ), виходячи з того, що головним критерієм для віднесення таких операцій до контрольованих є несплата контрагентом-нерезидентом податку на прибуток (корпоративного податку) у країні, де він зареєстрований. Разом з тим, передбачено, що у випадку сплати нерезидентом зазначеного податку у звітному році, операції з ним не визнаються контрольованими. Це безумовно сприятиме уникненню подвійного оподаткування і, відповідно, сприятиме покращенню інвестиційного клімату в Україні.

Уточнення правил використання медіани діапазону цін (рентабельності) відбулося за рахунок лібералізації механізму самостійного коригування, яке полягає в тому, що тепер у випадку самостійного коригування платник податків

залежно від ситуації коригує податкове зобов'язання до відповідного максимального чи мінімального значення діапазону цін (рентабельності), а не до медіани діапазону, як було раніше. Відповідно, негативний ефект при коригуванні податкового зобов'язання для платника податків буде меншим.

Уточнення щодо методів ТЦУ полягає в тому, що внесені відповідні зміни до визначення і змісту методів за рахунок посилання на фінансовий показник, який використовується в даному методі. Наприклад, у методі ціни перепродажу замість порівняння аморфного «результату перепродажу» чітко вказано, що порівнюватися має «валова рентабельність перепродажу»; у методі витрати плюс замість порівняння «надбавки на витрати» – порівняння «валової рентабельності собівартості продажу»; у методі чистого прибутку замість порівняння «чистого прибутку на основі відповідної бази» – порівняння «відповідного фінансового показника рентабельності».

Не менш важливе значення мають інші зміни у застосуванні ТЦУ, наприклад, щодо можливості використання фінансової інформації зіставних юридичних осіб і здійснення розрахунку їх середньозваженого значення показника рентабельності, хоча використання цих можливостей ускладнюється відповідними застереженнями; надання права платнику податку визначити відповідність умов контрольованої операції принципу «витягнутої руки» за сукупністю декількох контрольованих операцій із однією особою, поєднаних за принципом групування. При цьому корисним для платників податку буде визначення сутності принципу групування, який полягає у можливості об'єднання операцій, якщо такі операції є тісно взаємопов'язаними чи є продовженням одна одної або мають безперервний чи регулярний характер.

Важливим є також надання можливості для забезпечення зіставності та уникнення впливу відмінностей між контрольованою та неконтрольованою операціями здійснювати коригування таких відмінностей як у контрольованій, так і в потенційно зіставних неконтрольованих операціях. Раніше ця норма давала можливість коригувати тільки відмінності у неконтрольованих операціях, що обмежувало можливості проведення функціонального аналізу.

Зазначені зміни свідчать, що принципи і правила ТЦУ в Україні все більше наближаються до вимог Настанов ОЕСР у напрямку виконання Плану BEPS.